

SZTE JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGUSKÉPZŐ KAR
FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

SZAKDOLGOZAT

Eszperantó – Egy nyelv a békéért

Esperanto – Lingvo por la paco

Készítette: Pataki Zsófia
andragógus
hallgató

Témavezető: dr. Újvári Edit
egyetemi docens

Szeged 2011.

**UNIVERSITY OF SZEGED GYULA JUHÁSZ FACULTY OF EDUCATION
INSTITUTE OF VOCATIONAL HIGHER EDUCATION**

THESIS

Esperanto – Language for peace

Created by: Zsófia Pataki

andragogy

student

Supervisor: dr. Edit Újvári

reader

Szeged 2011.

Aleksandro Petőfi:

Fino de septembro

*Jen floras ankoraŭ la kampo de valo,
kaj verdas ankoraŭ la poplo ĉe font',
sed jam tie, vidu, sub vintra vualo,
sub neĝo kaŝiĝas la supro de mont'.
Jen en mia koro sub flama radio
de l' suno paradas printempo de jun',
sed griza jam iĝis ĉe mia tempio
la nigra hararo : ĝin prujnis aŭtun'.*

*La floro defalas, la viv' de ni kuras...
Ho, al mia sino, edzin', mia am'!
Ĉu eble vi, kiun nun bruste mi lulas,
vin morgaŭ ne ĵetos al tomb' mia jam?
Ho diru, se morto min antaŭ vi prenos,
ĉu min do vi gardos en larma memor',
aŭ am' de junulo vin foje katenos,
ke ĵetu vi nomon mian de vi for?*

*Se l' vidvovualon de frunt' vi deŝiros,
pendigu ĝin al mi sur tomba kolon'
je flago tenebra. Mi por ĝi eliros
noktmeze, ĝin porti al mortregion,
por viŝ', de vizaĝo humilda de ploro
pri via facile forgesa anim',
por vindo de vundo dolora de koro
eĉ tiam amanta, eĉ tie, sen lim'.*

(Trad. Kolomano Kalocsay)

Tartalom

<u>BEVEZETÉS</u>	6
<u>1.1 AZ ESZPERANTÓRÓL ÁLTALÁNOSÁGBAN</u>	7
<u>1.2 HASONLÓ KEZDEMÉNYEZÉSEK</u>	8
<u>2.1 ZAMENHOF ÉLETE, MUNKÁSSÁGA</u>	10
<u>2.2 AZ ESZPERANTÓ ELTERJEDÉSE ÉS VISSZASZORULÁSA</u>	11
<u>2.3 A BOULOGNE-SUR-MER-I KONGRESSZUS</u>	13
<u>2.4 ESZPERANTÓ IRODALOM</u>	14
<u>3.1 A NYELV FELÉPÍTÉSE RÖVIDEN</u>	16
<u>4.1 AZ ESZPERANTÓ A VILÁGBAN</u>	17
<u>4.2 A NYELV ELTERJEDÉSE MAGYARORSZÁGON</u>	20
<u>4.3 A NEMZETKÖZI NYELV SZEGEDEN</u>	21
<u>5.1 AZ ESZPERANTÓ EREDMÉNYEI</u>	22
<u>5.2 ESZPERANTÓ SZERVEZETEK, EGYESÜLETEK</u>	25
<u>5.3 A PASPORTA SERVO</u>	27
<u>5.4 VÉLEMÉNYEK AZ ESZPERANTÓRÓL</u>	28
<u>5.5 A NYELV ELŐNYEI</u>	29
<u>BEFEJEZÉS</u>	31
<u>ESPERANTA RESUMO</u>	32
<u>FELHASZNÁLT IRODALOM</u>	33

Bevezetés

Azért választottam szakdolgozatom témájaként az Eszperantó nyelvet, mert úgy gondolom, a lehetőségeihez képest kevés figyelmet kap. Hat éves korom óta tanulok németül, tizenkét éves korom óta angolul és másfél éve spanyolul is, de egyik nyelvet sem tudtam olyan gyorsan és egyszerűen elsajátítani és használni, mint az eszperantót. Az első hónap végén már eszperantóul leveleztem egy a világ másik felén élő eszperantistával és bonyolultabb mondatok alkotására is képes voltam, amit még most sem lennék képes megfogalmazni spanyolul, annak ellenére, hogy megtanulására ugyanannyi időt fordítok, mint az eszperantóéra.

Az első oldalra Petőfi Sándor Szeptember végén című versének eszperantó fordítását választottam, mert lenyűgözött, hogy Kalocsay Kálmán fordításának dallamosságáról és a vers csengéséről az is felismerheti az eredeti verset, aki soha nem tanult eszperantóul. Dolgozatomban az eszperantó általánosságban való ismertetése és előzményeinek megtekintése után áttekintjük a kialakulását, elterjedését és visszaszorulását, a Boulogne-sur-mer-i kongresszust és a nyelv alkotójának kezdeményezésére kialakult eszperantó irodalmat. Utána röviden ismertetni fogom a nyelvtani szabályokat, majd a világban betöltött szerepét vizsgáljuk meg Brazíliától kezdve Németországon át Magyarorszáig és végül Szegedig. Az ötödik fejezetben az eszperantó eddig elért eredményeiről lesz szó, áttekintjük a nemzetközi és magyar szervezeteket, a Pasporta Servo funkcióját, a kialakult véleményeket és a nyelv előnyeit, Végül pedig egy eszperantó nyelvű összefoglalóval fogom szemléltetni a nyelv érthetőségét és használhatóságát.

Országunkban sokan csak a nyelvvizsga és a diploma megszerzése miatt kezdenek eszperantóul tanulni, de nem vetnek számot a benne rejlő lehetőségekkel. Talán ha többet tudnának róla, megragadná őket a kultúrája és az eszperantisták között lévő összetartás. Miközben a szakirodalmat böngésztem, rengeteg új információra bukkantam a nyelvről, melyekről előtte nem hallottam és ez még értékesebbé tette a számomra, mert behatóbban is tanulmányozni tudtam a történetét. 124 éves fennállása óta nagy eredményeket ért el, a világháború ellenére is életben maradt és visszavonhatatlanul megvetette lábát az élő nyelvek között. Szakdolgozatom azt a célt

szolgálja, hogy annak is felnyissa a szemét, aki kétségbe vonja az eszperantó létjogosultságát.

1.1 Az eszperantóról általánosságban

Az eszperantó egy mesterséges lingua franca, azaz hídnyelv, melyet Ludwig Zamenhof azért hozott létre, hogy közelebb hozza egymáshoz a különböző nemzeteket egy egyszerű, mindenki számára könnyen megtanulható nemzetközi nyelvvel. Szókincse nagyon hasonlít a germán, latin és szláv nyelvek szókincsére, így könnyebb megtanulni azoknak, akik tanultak már idegen nyelvet. Az első szótár szókincse 79%-ban az újlatin nyelvekre, 62%-ban a germán nyelvekre, és 26%-ban a szláv nyelvekre épül.¹ Ezeket a szavakat már más nyelvekből ismerjük, így ezeket csak eszperantósítani kell és meg is van az alapszókincsünk. Beszélőinek számát nehéz meghatározni. Szerdahelyi István a Bábeltől a világnyelvig című kötetében körülbelül 10 millió beszélőt említ, Fodor István a Világ nyelvei című enciklopédiában 10-20 millióra, míg Bárczi Géza 20-30 millióra becsüli a beszélők számát. Annyiban biztosak lehetünk, hogy Magyarországon az angol és a német után eszperantóból nyelvvizsgáztak a legtöbben 2010-ben, de közülük valószínűleg csak kevesen csatlakoztak a mozgalomhoz is.²

Gados László a következőképpen definiálja a mesterséges nyelvet: „Mesterséges vagy tervezett nyelveknek azokat a nyelveket nevezzük, amelyek tudatos emberi tevékenységnek, szándékos nyelvalkotó törekvéseknek, tehát a nyelvtervezésnek köszönhetik létrejöttüket. A mesterséges nyelvek bizonyos elemeit és szabályait megalkotóik a természetes nyelvekből vették, illetve azoknak a mintái alapján alkották meg. Nyelvalkotó tevékenységükben azonban a szigorú ésszerűség, az egyszerűsége, következetessége törekvés, tehát a logika játszott a főszerepet. Minderre a legjobb példa a legismertebb mesterséges nyelv, az eszperantó.”³

Az eszperantó diaszpóra nyelvnek is tekinthető, mert beszélői a világban szétszóródva élnek, de nem azonos a természetes diaszpóra nyelvekkel, amelyek

---

¹ GECSŐ 2003: 71

² <http://www.nyak.hu/doc/statisztika.asp?strId= 281> (2011.02.20.)

³ GADOS 1996: 109

valamilyen történelmi esemény hatására szóródtak szét (például a cigány, a kurd, vagy a jiddis nyelv).⁴ Deme László a latinhoz hasonlítja az eszperantót, ami akkor lehetett mindenkié, amikor már senkié sem volt. „Az élő nyelvek közös jellemzőinek tudatos összeválogatásával és egyesítésével alakult ki, a történelmileg rájuk rakódott ballasztoktól megszabadítva.” A mesterséges semmiképp nem felel meg a természetellenesnek és ha mikrotársadalom nincs is mögötte, ott van a makrotársadalom, azaz maga az emberiség.⁵

A zöld ötágú csillag az eszperantó logójának tekinthető. Színe a reményt és a szolidaritást szimbolizálja, a csillag ágai az öt földrészre utalnak. Maga Zamenhof használta először az Első Eszperantó Világkongresszuson. Másik fontos szimbólum a két egymás felé fordított zöld „E” betű (latin és cirill). Az egyenlőség, semlegesség és a földgömb szimbóluma. Az eszperantó zászlaja is a zöld színt kapta, bal felső sarkában egy fehér négyzetben helyezkedik el a zöld csillag.⁶

1.2 Hasonló kezdeményezések

Nem Zamenhof volt az egyetlen, akiben felmerült az egységes nyelv gondolata. Az eszperantó megszületése előtt számos próbálkozás akadt egy egységes nyelv létrehozására. Ezeket a mesterséges nyelveket két csoportra oszthatjuk: az a priori és a posztiori nyelvek csoportjára. Az a priori szó jelentése eleve való, dolgokat, tényeket megelőző. Az ilyen nyelvek figyelmen kívül hagyják a már meglévő nyelvek szókincsét, szabályrendszerét, és egy teljesen új rendszert akarnak felállítani. Mondanom sem kell, hogy ezek a próbálkozások egytől egyig kudarcba fulladtak, hiszen rendkívül bonyolult logika jellemezte őket. Ilyenek voltak például Leibniz, Kalmár György, Dewey és Cave Beck műnyelvei. Az a priori nyelvekkel ellentétben a posteriori nyelvekhez már több reményt fűzhetünk. Ezek a nyelvek már élő nyelvek sajátosságából indulnak ki, ötletet merítenek azok szókincséből, szerkezetéből.⁷

---

⁴ GADOS 1996: 110

⁵ DEME 1990: 81-82

⁶ http://hu.wikipedia.org/wiki/Dél-Dunántúli_Regionális_Eszperantó_Alapítvány (2011.03.11.)

⁷ TÓTFALUSI 1976: 190-193

Posteriori nyelvtervezetek a teljesség igénye nélkül: ido, bolak, parla, logo, master language és a volapük, amely az eszperantó elődjének tekinthető.⁸

Johann Martin Schleyer 1879 márciusában kezdett el dolgozni a volapük nyelven, ami világnyelvet jelent. Célja az volt, hogy egy minél rövidebb, egyszerűbb nyelvet hozzon létre, ezért a legtöbb szót 3 betűre egyszerűsítette. Az angolból, németből és a latin nyelvekből vett át szavakat, amiket átalakított arra törekedve, hogy minél könnyebben kimondható legyen (Az R betűt például L-el helyettesítette). Az 1889-es év volt a nyelv sikerének csúcsa, amikor 283 volapük társaság működött világszerte. Innentől csak lefelé ívelt a volapük karrierje. Schleyernek folyamatos nézeteltérései támadtak azokkal, akik a nyelvet akarták megformálni, egyedül akart maradni a volapük kitalálója. Ezen nézeteltérések mellett, még a nyelv bonyolultsága jelentette a nyelv bukását. Igaz, a szerző egyszerűsíteni akarta más nyelvek szavait, ennek ellenére létrejött sok hasonló rövid szó, melyeket 1-1 betű különböztetett meg egymástól, és amelyeket nagyon könnyű összekeverni.⁹

Zamenhof ezeket a problémákat úgy küszöbölte ki, hogy nem sajátította ki magának az eszperantó megalkotását, hanem szabad kezet adott a nyelv fejlesztéséhez, azzal a feltétellel, hogy az alapszabályokon nem szabad változtatni. Valamint nem tűzdelte tele a nyelvet kitalált, megjegyezhetetlen szavakkal, hanem a nemzetközi szavakat eszperantósította. Így aki az anyanyelvén kívül beszél még legalább egy nyelvet, annak már van egy kapaszkodója és könnyen ki tudja találni, hogyan hangozhat az adott szó eszperantóul.

A volapükisták kezdetben hadakoztak az új nemzetközi nyelv ellen, egyenesen szabotáznak tartották, de később felismerték annak egyszerűségét, és Leopold Einsteinnek köszönhetően 1888-ban a volapükisták közgyűlése úgy döntött, hogy a volapüköt azonnal lecserélik az eszperantóra. Ez bizonyítja az eszperantó volapük felett aratott diadalát is. Belőlük jött létre az első eszperantista szervezet.¹⁰ Az átpártolás legfőbb oka lehetett, hogy az 1890-es volapük világkongresszuson a résztvevők nem tudtak kommunikálni közös nyelvükön.¹¹

---

⁸ GADOS 1996: 227

⁹ SZERDAHELYI 1977: 158-166

¹⁰ TÓTFALUSI 1976: 194

¹¹ GADOS 1996: 82

2.1 Zamenhof élete, munkássága

Lazaro Ludoviko Zamenhof 1859. december 15-én született a lengyelországi Bialystokban, amelyet ma már világszerte az eszperantó szülővárosának tekintenek. Otthoni nyelvük az orosz volt, édesanyjával a jiddist használta, folyékonyan beszélt németül és lengyelül, az iskolában megtanult franciául és ismerte a hébert, arámot, latint, görögöt és az angolt is. Bialystok lakosai négy különböző nyelven beszéltek, és Zamenhof ebben látta gyűlölködésük okát. Úgy gondolta, egy egységes közös nyelv megoldaná a problémát. Ötödik osztályos korában kezdett angolul tanulni, és azonnal feltűnt neki a nyelvtan egyszerűsége. Elkezdett kísérletezni, hogy lehet a nyelvtant egyre jobban leegyszerűsíteni. Később arra is rájött, hogy a képzőkkel egy szóból rengeteg új szót lehet létrehozni, anélkül hogy azokat külön meg kéne tanulni. Felismerte, hogy a latin és germán nyelvekben sok olyan nemzetközi szó van, amely több nyelven is ugyanazt jelenti. Ez jelentette a nemzetközi nyelv kincsét. A gimnázium nyolcadik osztályára elkészült a nyelv tervezete, amit osztálytársai örömmel fogadtak és rögtön meg is tanultak. A kiadásra még éveket kellett várnia pénzügyi okok miatt.¹²

Zamenhof még alig volt 27 éves, amikor felesége anyagi támogatásával 1887-ben kiadta nyelvtervezetét Internacia Lingvo néven a Dr. Esperanto (Dr. Reménykedő) álnévet használva. Első kiadása oroszok számára készült, mert Varsó akkoriban orosz fennhatóság alatt állt, de még abban az évben megjelent lengyelül, németül és franciául, majd angolul és eszperantóul. A kiadvány tartalmazott eszperantó nyelvű szövegeket, az ábécét, a nyelvtani szabályokat, és egy eszperantó-orosz szótárt.¹³ A nyelv követői, hogy ne keverjék össze a volapükkel, Doktor Esperanto nyelvének hívták, melyből később csak az Esperanto maradt, amit nagybetűvel írtak, így alakult ki a nyelv mai elnevezése. Zamenhof ezt az álnévet valójában azért használta, mert remélte, ezzel megoldja az emberiség nyelvi problémáját. Azért döntött az álnév használata mellett, mert nemzetközi nyelvet nem hozhat létre egyetlen ember. A társadalom közös munkájától függ, hogy a nyelv élővé válik-e, képes-e önállóan fejlődni.¹⁴

Ahogy azt Zamenhof kérte, első eszperantó tankönyvére rengeteg visszajelzés érkezett pozitív véleményekkel, néhányan változtatásokat javasoltak és néhányan túl

---

¹² SZERDAHELYI 1977: 203-207

¹³ GADOS 1996: 75

kevésnek ítélték az „Első Könyvben” megjelent szövegeket, ezért a szerző 1888-ban kiadta a „Második Könyvet”, amit már teljesen esperantóul írt. Ez a könyv tartalmazott nyelvi gyakorlatokat, verseket és egy Andersen fordítást.¹⁵ Ezután a módosítási javaslatokat összegyűjtötte és szavazásra bocsátotta az *Esperantisto* című lapban. A szavazók egyöntetűen leszavazták a változtatásokat, amelyek az eltérő igények miatt romba dönthették volna a nyelv alapjait. Tökéletesnek bizonyult, tehát maradt az eredeti és végleges formában.¹⁶

2.2 Az esperantó elterjedése és visszaszorulása

Zamenhof gondoskodott az új nyelv elterjesztéséről is. Nyilvántartotta azokat, akik a nemzetközi nyelvet tanulták, és a címüket nyilvánosságra bocsátotta. Így az érdeklődők tartani tudták a kapcsolatot egymással. 1887 és 1889 között még csak 1000 cím szerepel a jegyzékben, míg 1908 végére 21915 cím állt rendelkezésre. Ennek köszönhetően az esperantisták elkezdtek levelezni egymással és megvalósult a nyelv gyakorlati használata. A nyelv terjesztésének fontos eszköze volt megfelelő szótárak és nyelvkönyvek megjelenítése.

Nagy propagandahatása volt a kulcsoknak. Ha valaki nem esperantistának írt levelet esperantóul, mellékelte neki egy kis füzetecskét, az úgy nevezett kulcsot, ami az illető anyanyelvén útmutatást adott a levél megértéséhez, segítségével lehetett válaszolni is és elsajátíthatták a nyelv alapjait. A sajtónak is nagy szerepe volt a mozgalom terjesztésében. Az első esperantista szervezet tagjai a *La Esperantisto* folyóirat előfizetőiből alakult ki.¹⁷ Egy évvel a lap megjelenése után Lev Tolsztoj „Ész vagy Hit” címen megjelentet egy cikket, melyben a lap betiltására biztatja az orosz cenzúrát. Ezzel a *La Esperantisto* elveszti előfizetőinek háromnegyedét és csődbe megy. Folytatásként az uppsalai esperantó klub elkezdte kiadni a *Lingvo Internacia*-t, amely a

---

¹⁴ DOBRZYŃSKI 2008: 157-158

¹⁵ DOBRZYŃSKI 2008: 166

¹⁶ SZERDAHELYI 1977: 216-220

¹⁷ SZERDAHELYI 1977: 218-221

megszűnt lap utódjává vált.¹⁸ Ezen kívül 1911-ig 41 ország rendelkezett saját eszperantó folyóirattal.

Az első világháború kitörése jelentősen megtizedelte az eszperantistákat. A háború kitörésekor a párizsi eszperantó világkongresszusra igyekeztek, amire végül nem került sor. Az eszperantisták szétszéledtek, senki nem tudott semmit a másiktól. Zamenhof Svédországon, Finnországon és Szentpéterváron keresztül volt kénytelen visszatérni Varsóba. A svájci székhelyű Eszperantó Világszövetség 200 ezer levelezést bonyolított a frontok által elszigetelt emberek között, segítve a kapcsolattartást és bizonyítva a nyelv gyakorlati lehetőségeit.¹⁹ Egyes országokban tiltották az eszperantó nyelvű levelezést, máshol a folyóiratok behozatalát nem engedélyezték. A tanfolyamok és rendezvények résztvevőinek száma mindenhol visszaesett. Zamenhof 1917. április 17-én Varsóban szívbetege miatt elhunyt.²⁰ A két világháború között sem lett bízható a helyzet. 1936 februárjában a hitleri Németországban a következő rendeletet bocsátották ki: „Mivel kevert nyelv létrehozása ellenkezik a nemzeti szocializmus alapelveivel, és végeredményben csak az államok feletti hatalmak érdekében állhat, a Führer helyettese megtiltja az összes párttagnak és a pártszervezetek tagjainak, hogy bármiféle mesterséges nyelvi egyesülethez tartozzanak.”²¹ Ezek után feloszlatták a németországi eszperantó szervezeteket és aki továbbra is tevékenykedett a nyelv érdekében, azt koncentrációs táborba hurcolták. A náciizmus áldozatául esett Zamenhof három gyermeke is, zsidó származásuk miatt. Egyetlen fiát, Adamot agyonlőtték, lányait, Zofiát és Lidját a treblinkai koncentrációs táborban gyilkolták meg 1942-ben.²² Ugyanebből a koncentrációs táborból szökött meg Zamenhof ma is élő unokája, Louis-Christophe Zaleski-Zamenhof.²³ A második világháború alatt a becslések 2.000 és 30.000 közé teszik az eszperantista áldozatok számát. Sztálin áldozatai közt neves írók és eszperantológusok, mint például Vlagyimir Varankin vagy Ernest Drezen is megtalálhatóak.²⁴

A második világháború után a Szovjetunió befolyási övezetében nem volt könnyű az eszperantó talpra állása, mert a kommunista rezsimek nem kedvelték az

---

¹⁸ ULRICH 2010: 18

¹⁹ DOBRZYŃSKI 2008: 211

²⁰ ULRICH 2010: 27

²¹ ULRICH 2010: 29

²² ULRICH 2010: 30

²³ http://en.wikipedia.org/wiki/Louis-Christophe_Zaleski-Zamenhof (2011.03.05.)

eszperantót és az „igazi világnyelv”, azaz az orosz népszerűsítését tűzték ki célul. A Német Demokratikus Köztársaságban 1949-1965-ig be volt tiltva mindenfajta szervezkedés és propaganda az eszperantisták részéről.²⁵

2.3 A Boulogne-sur-Mer-i kongresszus

Az első eszperantó világtalálkozót Boulogne-sur-Merben rendezték Alfred Michaux összehívására. Ez volt az első alkalom, hogy 20 országból érkező 700 eszperantista személyes érintkezés során zökkenőmentesen használhatta a nyelvet és ez bizonyította a nyelv sikerét. Erre az alkalomra készítette Zamenhof az eszperantizmusról szóló nyilatkozatot (*Deklaracio pri Esperantismo*) és az eszperantó alapjait (*Fundamento de Esperanto*). A kongresszus elfogadta a deklarációt és sérthetetlennek nyilvánította a fundamentót, mely biztosítja a nyelv egységességét és védi dialektusokra való széteséstől. A fundamentó négy részből áll, az előszóból, az alapnyelvtanból, az egyetemes szótárból, és a gyakorlatokból. A nyilatkozat az eszperantizmusról azt a célt szolgálja, hogy eloszlassa az eszperantizmusról alkotott tévhiteket és öt pontra terjed ki. 1. Az eszperantó különböző nemzetek egymás közötti megértésére hivatott egy semleges nyelvként és nem akarja magát ráerőszakolni egyetlen nemzetre sem, illetve nem akarja kiszorítani azokat. 2. Kétszáz év próbálkozása után az eszperantó bizonyította életképességét a többi tervezett nyelvvel szemben, ezért használói mindent megtesznek azért, hogy életben tartsák, terjesszék és gazdagítsák az irodalmát. 3. A nemzetközi nyelv senkinek sem a tulajdona, a kitalálója nem tart igényt semmilyen jogra vagy kiváltságra a tulajdonát illetően. 4. Az eszperantónak nincs törvényhozója és nem függ senkitől. Egyedül a *Fundamento de Esperanto* iránymutatását kell követni, amit ajánlatos betartani, ha el akarjuk kerülni a nyelv dialektusokra való szétesését. 5. Eszperantistának hívunk mindenkit, aki valamilyen módon használja a nyelvet. A mozgalomhoz való csatlakozás ajánlott, de nem kötelező.²⁶

---

²⁴ ULRICH 2010: 30

²⁵ ULRICH 2010: 31

²⁶ GADOS 1996: 84-85

A nyelv megalkotójának nem kellett követnie a fivéreit a frontra a Japán és Oroszország között kitört háborúban,²⁷ így részt vehetett a kongresszuson és ő tartotta a nyitóbeszédet, ami a franciák szerint cenzúrára szorult. Szerintük a beszéd behozta a terembe az „idealista éthoszt”, ami ártalmas lehet az eszperantó nyelvre. Arra enged következtetni, hogy filozófiai, vallási céljai vannak. Zamenhofnak a beszéd utolsó részét, azaz az „Ima a zöld zászlók alatt” című vers utolsó strófáit ki kellett hagynia, amely a következőképp hangzott:

„Testvérek mind együtt, a kart karba öltve...

Előre békés fegyverekkel

Keresztények zsidók és mohamedánok

Mi mind Isten fiai vagyunk.”

Ezzel megóvta a nyelvet az előítéletektől, és attól, hogy a hilelizmussal (Zamenhof által megalkotott tervezet a zsidókérdés megoldására, mely később a semlegesebb, homaranismo nevet kapta. A nézet szerint minden ember egyenlő vallási és etnikai hovatartozástól függetlenül.) kapcsolják össze.²⁸

2.4 Eszperantó irodalom

Kibontakozott egy termékeny irodalmi és mozgalmi tevékenység, melyet Zamenhof kezdeményezett azzal a céllal, hogy bebizonyítsa, a nyelv alkalmas versírásra is. 9 verset írt és lefordította többek között a Hamletet is eszperantóra. A kilenc vers a következő: A remény (*La espero*), Az út (*La vojo*), A testvérekhez (*Al la fratoj*), Gondolatom (*Mia penso*), Ó, én szívem (*Ho mia kor'*), Az eszperantistához (*Al la esperantisto*), Üdvözet a zöld sugárnak (*Saluto al Verda Radio*), Ima a zöld zászló alatt (*Preĝo sub la Verda Standardo*), Eső (*Pluvo*). A költemények kiemelkedő helyet foglalnak el a szerző életművében és néhány a végrendeletévé is vált. A *La Espero* című verset Andrzej Koszewski megzenésítette és az eszperantisták ma ezt tekintik himnuszuknak. Princz Oszkár szerint Zamenhof a következő üzeneteket hagyta verseiben az utókor számára: 1. Az eszperantó legyen semleges nemzetközi nyelv. 2. Az eszperantisták alakítsák át családdá az emberiséget. 3. Legyen harmónia a Földön. 4.

---

²⁷ DOBRZYŃSKI 2008: 204

Dőljenek ki a népek közötti falak. Szerinte egy közösségnek kell dolgozni a cél eléréseért, amely lépésről lépésre haladva megvalósulhat.²⁹

1894 és 1905 között két irodalmi irányzatot különíthetünk el, az irodalmibb szlávot: Grabowski, Kabe, Kofman, Belmont, Devjatnin, és a grammatikusabb franciát: Cart, Boirac, de Saussure.³⁰ Grabowski, aki az elsők között tanulta meg és először társalgott a nemzetközi nyelv alkotójával eszperantóul, a nyelv egyik legtermékenyebb fordítója volt. Fő műve Mickiewicz Pan Tadeuszának fordítása.³¹ Más lelkes eszperantista fordítóknak köszönhetően több ezer nemzetközi irodalmi mű lefordításra került, ugyanúgy mint a biblia, tudományos és ideológiai művek, műszaki könyvek, útleírások, szakmai könyvek, szótárak, és természetesen magyar íróink, költőink (például Karinthy, Ady, Molnár Ferenc, Gárdonyi Géza) műveit is az eszperantónak köszönhetően ismerte meg a nagyvilág. Ugyanakkor az eszperantista írók azt is hangoztatták, hogy a nyelvnek nem elsődleges feladata eredeti irodalmi alkotások megteremtése, ez csak bizonyítja a nyelv életképességét, hanem sokkal fontosabb feladata, hogy a már meglévő irodalmi alkotásokat elérhetővé és ezáltal közkinccsé tegyék a nyelv használói számára.³² 1957-ben a mozgalom 70. évfordulójára kiadtak egy verseskötetet 33 ország 90 eszperantó költőjének verseiből. A kötet két kiemelkedő magyar költő és műfordító verseit is tartalmazták: Kalocsay Kálmánét és Baghy Gyuláét. Formai kísérleteik és nyelvi kifejezőerejük fordulatot jelentettek műfajban, és nekik köszönhetően született meg az érett eszperantó irodalom. Kalocsay Madách Ember tragédiájának fordítása sokak szerint kiemelkedik a mű összes fordítása közül, mely talán annak érdeme, hogy magyar fordító tollából született.³³ Az ő nevéhez fűződik továbbá Shakespeare több tragédiája, Homérosz eposzai, Dante Isteni Színhátéka, Molière és Schiller színművei, Ibsen drámái, Tolsztoj regényei, Andersen meséi, nemzetközi antológiák, Balzac, Goethe, Baudelaire, Heine versei.³⁴

A 70-es, 80-as években több folyóirat is megjelent világszerte, melyek közül néhány még ma is él. Például az argentin *Kemio Internacia*, a magyar *Sciencaj*

---

²⁸ DOBRZYŃSKI 2008: 201

²⁹ VARGA-HASZONTIS 1997: 20-22

³⁰ SZERDAHELYI 1977: 220

³¹ GECSÓ 2003: 71

³² BÁRCZI 1987: 21-23

³³ TÓTFALUSI 1976: 198

³⁴ Csiszár Ada: Kalocsay Kálmán, a műfordító. <http://www.esperanto-sat.info/article907.html> (2011.02.15.)

Komunikaĵoj, a japán *Medicina Internacia Revuo*, a kínai *Tutmondaj Scienco kaj Tekniko*, és a francia *Matematiko Translimen*. Ezekben az években nagy szótárkiadó tevékenység is a kezdetét vette. Szakszótárak, képesszótárak és nemzeti-eszperantó szótárak is készültek. Ilyen például az 1996-os 65.000 szavas magyar-eszperantó szótár.³⁵ Továbbá 1993. szeptember 10-én a Nemzetközi PEN (Poets, Essayists, Novellists=költők, esszéisták, prózairók³⁶) felvette az eszperantót az irodalmi nyelvek közé, és az *Esperanta PEN-Centro*-t a tagjai közé.³⁷

3.1 A nyelv felépítése röviden

Az eszperantó alapnyelvtana összesen 16 szabályból áll:

1. A határozott névelő minden esetben a *la*, határozatlan névelő nincs.
2. A főnevek végződése *-o*, csak alany és tárgyesete van. A tárgyesetet *-n* jelöli, a többi esetet előljárószavakkal fejezzük ki. A többes szám jele a *-j*.
3. A melléknevek *a*-ra végződnek. A közép fokot a *pli* előljáró és az *ol* kötőszó jelöli, a felső fokot a *plej*.
4. Tőszámnevek: *unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek*. Sorszámnév jelölésére a melléknév végződését használjuk.
5. Személyes névmások: *mi, vi, ŝi, li, ĝi, ni, vi ili*. Birtokos névmások esetében *a* végződést kapnak.
6. Az ige ragozása minden személy esetében ugyanaz, de a személyes névmást ki kell rakni. A jelen idő végződése *-as*, a múlt idő *-is*, a jövő idő *-os*, a felszólító módé *-u*, a feltételes módé *-us*, a főnévi igenév *-i*.
7. A határozószó végződése *-e*.
8. Minden előljáró alanyesetet vonz.
9. Minden szót úgy írunk, ahogy ejtjük.
10. A hangsúly az utolsó előtti szótagon van.
11. Az összetett szavakat a két szó egymás mellé írásával kaphatjuk meg.
12. Nincs kettős tagadás.

---

³⁵ GECSŐ 2003: 49-50

³⁶ http://www.mommo.hu/media/PEN_Club1921_Oktober_5 (2011.03.07.)

13. Irány jelölésére a szavak *-n* végződést kapnak.
14. Minden előljárónak határozott és állandó jelentése van.
15. A nemzetközi szavak, melyeket a legtöbb nyelv közös forrásból vett át, eszperantó helyesírással használatosak.
16. A főnév és a névelő utolsó hangja elhagyható és aposztróffal helyettesíthető.³⁸

Ezen kívül az eszperantó használ úgy nevezett „kalapos betűket”: *ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ, ŭ*.

Néhány nyelvtani elemet más nyelvekből kölcsönzött:

Az *-o, -a* végződést az olaszból, a *dis-, re-* előképzőket a latinból, a *bo-, eks-* képzőket a franciából, az *ek-*-et a görögből, a *mal-*-t szintén az olaszból, a *ge-, mis-* képzőket a németből és a *pra-* képzőt az oroszról.³⁹

4.1 Az eszperantó a világban

Ahogy már az előző fejezetekben is említettem, az eszperantó villámgyorsan meghódította az egész világot. Ezt most egy dél-amerikai és egy európai példával szeretném bebizonyítani. A brazíliai Bona Esperoval és egy német eszperantó várossal fogunk közelebbről megismerkedni.

Bona Espero (magyarul Jó Remény) egy eszperantó árvaház a brazíliai Alto Paraísoban. Története a huszadik század közepén kezdődött, amikor fiatal eszperantisták elhatározták, hogy segítenek az ország belsejében élő hátrányos helyzetű gyerekeken. A helyi lakosság a régmúltban elszökött rabszolgákból áll, akik a külvilágtól elszigetelve írástudatlanságra ítélve nyomorban élnek. Az itt élő árva, elhagyott gyerekek számára alapítottak árvaházat az eszperantisták. A vállalkozás kezdeményezője Sabilio Czerwiskitől kért földet, aki örömmel támogatta az ötletet 500 hektár földdel, amihez később még 500 hektárt kaptak. Itt alapították meg a Bona Espero iskolát és birtokot. 1974-ben egy európai házaspár, a német Ursula és az olasz Giuseppe Grattapaglia ellátogatott a Bona Esperoba, és amikor meglátták a szerény életkörülményeket, úgy döntöttek, hogy otthagyják a torinói fényűző életmódjukat és odaköltöznek két fiukkal együtt. Pontosán követik Ludwig Zamenhof eszméit és az itt

---

³⁷ GADOS 1996: 103

³⁸ SZERDAHELYI 1977: 207-210

³⁹ GECSÓ 2003: 72

tanuló gyerekek a portugál után második nyelvként az eszperantót tanulják. Ezt van is lehetőségük gyakorolni, mivel az árvaházat a világ minden részéről keresik fel eszperantisták, akik nem beszélnek portugálul. A gyerekek szeretnek kapcsolatot teremteni velük és szinte észrevétlenül használják az eszperantót.

1981-ben néhány német eszperantista látogatása után szerveződött Münsterben egy spontán adománygyűjtés, aminek köszönhetően újabb lakóházakat, egy iskolát és egy ivóvíztartályt tudtak építeni, ami jelentősen megkönnyítette a munkát a farmon. 1989-ben a támogatók egy másik csoportja finanszírozta egy műhely építését, az iskola bővítését, két napelem, egy szélturbina, víztorony, egy tároló fészker, raktár egy híd építését és a telefon és rádióhálózat kiépítését. 1997-2001-ig az állami támogatás megszüntetése miatt átmenetileg be kellett zárniuk az iskolát, mert nem tudták fizetni a tanárokat. A Bona Esperoban jelenleg 40 gyermek él és ennél többet nem is tud befogadni. A brazil kormány csak annyival támogatja az intézményt, hogy a villanyszámlát és a tanárok fizetéseit ki tudja fizetni, többnyire adományokból és önkéntesek segítségével tartja fenn magát. A gyermekeket önellátásra neveli, vagyis az iskolai feladatok elvégzése után földet művelnek, gondozzák az állatokat, takarítanak és mossák a ruháikat. A legtöbbjük mielőtt idekerült tolvaj volt vagy koldult. Van olyan gyerek is, aki az intézményben találkozott először a család fogalmával. Alto Paraíso büszke arra, hogy az utcáin nincsenek utcagyerekek. Az évtizedek során 1000 gyermek került ki, sokan felsőfokú tanulmányokat is kezdtek és 20-an diplomás tanárok. Amikor Zaleski-Zamenhof, Ludwig Zamenhof unokája ellátogatott az árvaházba, úgy számolt be, hogy az árvaházban élő gyerekek úgy csüngtek rajta, mintha a saját nagyapjuk lett volna. Együtt mentek fel a dombra, ahol Ludwig Zamenhof mellszobra állt egy talapzaton és a gyerekek mezei virágból font koszorúkat tettek elé.⁴⁰

2010 szeptemberének végén tűz ütött ki Bona Esperoban, de szerencsére nem támadta meg a főépületet. A tűz éjszaka érkezett észak felől, a gyerekek és a dolgozók együtt próbálták megállítani, sikertelenül. Az állatokat és a növényeket meg tudták menteni, de a terület 90%-a megégett. A világ minden tájáról érkezett pénzbeli adomány a károk helyreállítására.⁴¹ Dolgozatom írásának pillanatában, Smidéliusz Petra, egyik kiváló eszperantó tanárunk, Dél-Amerikában előadásokat és nyelvórákat tart az

---

⁴⁰ DOBRZYŃSKI 2008: 104-109

⁴¹ <http://www.liberafolio.org/2010/granda-fajro-en-bona-espero> (2010.10.07.)

eszperantóról. Egyik állomása a Bona Espero, ahol el fog tölteni egy kis időt az árvaházi gyerekekkel, tanítani fogja nekik a nyelvet és Magyarország kultúráját is megismerteti velük.

Egy másik eszperantó kezdeményezés a németországi Herzberg am Harz-i eszperantó város. A nyelv már száz éve jelen van a városban, amikor egy megjelent cikk eszperantó klubok alapítására buzdítja az olvasókat és eszperantó találkozót hirdet a városban. A 60-as évektől található aktív eszperantó élet Herzbergben. Joachim Giessner, aki 46 évig volt a Német Vasutas Eszperantó-Szövetség, és 22 évig a Nemzetközi Vasutas Eszperantó-Liga elnöke, valamint több száz éneket, operát, operettet, könyveket és szakszövegeket fordított eszperantóra, elkezdte tanítani a hídnnyelvet a pályaudvar épületében. A város 2006 óta használhatja az „Eszperantó város” (*La Esperanto-urbo*) kiegészítő nevet, melynek következtében a polgármester több száz gratuláló levelet kapott a világ minden tájáról. Herzberg testvérvárosa a lengyelországi Góra. Mindkét városban eszperantó tanítás zajlik és nyaranta egy nyelvi tábor keretein belül biztosítják a találkozást diákjaik számára. Az együttműködés sikerére való tekintettel három általános iskola, az angliai Bar Hill, a herzbergi Nicolai és a magyarországi Komlóstetői Általános Iskola összehangolt projektek segítségével tanulja a nemzetközi nyelvet. A tanulók cserelátogatásokon vesznek részt és a technika segítségével tartják a kapcsolatot egymással.

A kultúra terjesztése nagy szerepet játszik a város életében. A helyi eszperantó klub, az *Esperanto-Societo Sudharco* harmincötödik éve tevékenykedik. Kulturális, ismeretterjesztő programokkal gazdagítják a kulturális életet. A Herzbergi Interkulturális Központ a Német Eszperantó-Szövetség és a Nemzetközi Tanárszövetség oktatóközpontja. Egész évben eszperantó nyelvtanfolyamokat, továbbképző szemináriumokat, szakmai programokat tartanak. A város a német és a nemzetközi eszperantó tanárképzés központja is. Nyaranta eszperantó nyelvtábor működik, a régi városháza épületében eszperantó archívum található, a városban kétnyelvű feliratokkal találkozhatunk. Az éttermekben eszperantó étlap is rendelkezésünkre áll és kitaláltak egy eszperantó fogást is, a zöldegekből zöld csillagot formázva. Az eszperantó nyelvoktatás két általános és a középiskolában is folyik. A könyvtárban 7000 könyv van eszperantóul vagy szól az eszperantóról.⁴²

---

⁴² <http://esperanto-urbo.de/page.php?pid=80600001> (2011.03.08.)

4.2 A nyelv elterjedése Magyarországon

Az eszperantó nyelvet Bálint Gábor, nyelvész, hozta be hazánkba. 1897-ben Louis de Beaufront révén ismerkedett meg a nyelvvel és szervezett tanfolyamot Magyarországon. A kolozsvári egyetemen sok hallgató és professzor megtanulta a nemzetközi nyelvet. Barabás Ábel támogatásával kiadta az első eszperantó-magyar nyelvkönyvet. A nyelv országos elterjesztésében Lengyel Pál is nagy szerepet játszott, aki 1900-ban magára vállalta a válságban lévő eszperantó folyóirat kiadását.

Miletz József alakította meg 1901-ben az első fővárosi eszperantó csoportot. Az első magyarországi eszperantó folyóiratban, a *La Verda Standard*ban jelennek meg Bárcki Géza fordításai, többek között az Ember tragédiájának hat színe, és néhány török közmondás. Az 1918-ban megalakult „A Nemzetközi Nyelvet Terjesztő Bizottság”, melynek tagjai között ott volt Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső is. 1919-ben engedélyezik, hogy Dr Lóránd Leó a budapesti egyetem bölcsész tudományi karán oktassa a nyelvet.

1922-ben polgári eszperantisták egy csoportja megalapítja a *Literatura Mondo című folyóiratot*, melynek két főszerkesztője Baghy Gyula és Dr Kalocsay Kálmán. Maguk köré tömörítik a korszak tehetséges íróit és költőit, akiknek köszönhetően Budapest lett az eszperantó irodalmi élet központja a két világháború között, és az eszperantó irodalmi nyelvvé válhatott. Az eszperantisták magyarországi társaságának legnevesebb elnökének, Karinthy Frigyesnek köszönhetően 1929-ben Magyarországon rendezték a 21. eszperantó világkongresszust.

A fasiszmus erősödésével fokozatosan gyengül, majd szűnik meg az eszperantó Európában. Hitler a „zsidó világnyelv”-nek nevezi és szigorúan tiltja a használatát. A második világháború után viszonylag gyorsan szerveződik újjá a magyarországi és a nemzetközi mozgalom. 1946-ban megjelenik a *Sudhungara Stelo*, majd a *Hungara Esperantisto* is. 1956-ban megalakul a Magyar Eszperantó Tanács és megjelenik a *Paco* (Béke) magyar kiadása és 1960-ban megalakul a Magyar Eszperantó Szövetség.⁴³ Fajszi Károly gyűjtőmunkájának köszönhetően Magyarország tudhatja magáénak a világ negyedik legnagyobb eszperantó gyűjteményét, amit a Művelődési Minisztérium 1982-ben védetté nyilvánított. Öt évvel később az Országos Széchenyi Könyvtár „Az

---

⁴³ SZERDAHELYI 1977: 309-315

eszperantó könyv Magyarországon” címmel rendezett kiállítást a gyűjtemény anyagát felhasználva. Miután a Kulturális Örökség Minisztériuma 2001-ben megvásárolta az állományt, az Országos Idegennyelvű Könyvtár gondozásába került.⁴⁴ 1999-ben a gyűjtő 40 ezer könyvtári egységről számolt be.⁴⁵

4.3 A nemzetközi nyelv Szegeden

Az első szegedi eszperantisták között említhetjük Jakab Lajos hivatalnokot és Altenburger Adolf tanárt, akinek 1900 után rendszeresen jelentek meg eszperantó munkái. 1905-től beszélhetünk helyi mozgalomról, amikor a Szegedi Gyorsíró Egyesület használta a nyelvet a kongresszusuk előkészítésében. Innen szerzett tudomást a mozgalomról Baranyai Zoltán, aki az *Internacia Socia Revuo* (Nemzetközi Társadalmi Magazin) magyarországi levelezője lett. Az 1912-ben megalakult Magyarország Eszperantista Társaság Szegedi Csoportja 24 tagja közül senki nem beszélte a nyelvet, de már szervezett keretek közt folyt az oktatás és a nyelv népszerűsítése. Egy évvel később felvették a *Frateco* (Testvériség) nevet. A város másik jelentős egyesülete a Szegedi Munkás Eszperantó Egyesület volt, mely 56 taggal alakult 1914-ben.

Az első világháború után Turzó Péternek köszönhetően lendült fel az eszperantó élet a városban: létrehozták a Szegedi Eszperantó Egyesületet. 1918-1922-ig ők működtették az egyetlen magyarországi havilapot, a *Hungara Esperantisto*-t. A Frateco csoportja ismét működni kezdett, melynek tagjai az eszperantó térhódítását csak a szocializmus keretein belül tudta elképzelni. Ezt a véleményt Juhász Gyula is osztotta. 1919 tavaszán Európában fellendülőben volt a mozgalom, de Szegeden hanyatlásnak indult. Ez készítethette P. Ábrahám Dezsőt egy eszperantó politikai hetilap, a *Hungara Voĉo* kiadására, amely csak egy számot ért meg.

A megszálló francia csapatoktól visszakapott kaszárnyából a szegedi munkások Munkásotthont alakítottak, ahol kétszáz fő számára tanfolyamokat biztosítottak, és itt alakult meg a 160 tagú Munkás Eszperantó Egyesület. Az egyesület csak egy évig élvezhette a munkásotthont, ugyanis a franciák úgy döntöttek, újra kaszárnyává alakítják. Ezzel ellehetetlenítették a munkás-kultúrmozgalmak működését, de a *Frateco*

---

⁴⁴ http://www.oik.hu/eszperanto/gyujtemeny_hun.htm (2011.03.24.)

továbbra is működőképes maradt. 1922-ben létrejött a Magyarországi Eszperantista Munkások Egyesületének Szegedi Csoportja, melynek vezetőségét hamarosan baloldali szervezkedések gyanújával letartóztatták és a csoport csak egy évvel később kezdte meg tevékenységét. 1924-25-ben eszperantó kiállításokat rendeztek Szegeden és ezekben az években a munkáeszperantista csoport annyira megerősödött, hogy délmagyarországi mozgalommá nőtte ki magát.⁴⁶

A Fajsi Gyűjtemény után a szegedi Somogyi-könyvtárban található az ország egyik legjelentősebb eszperantó gyűjteménye 3300 könyvvel és 250 féle folyóirattal, kottákkal, lapkivágatokkal, aprónyomtatványokkal és kéziratok munkákkal. 1960-ban Farkas Ernő hozta létre a bécsi Esperanto-Museum másolataiból a meglévő gyűjteményre építve. 600 kötetel indult, 1967-ben 1474 művet katalogizáltak, majd 1996-ban Farkas Ernő hagyatékával bővült az állomány. A gyűjteményben megtalálható többek között Babits Gólyakalifája, Cervantes Don Quijote-ja és Dante Pokla.⁴⁷

5.1 Az eszperantó eredményei

Az első eszperantisták úgy igyekeztek bizonyítani a nyelv életképességét, hogy nemzetközi konferenciákon az eszperantót használták tárgyalásra és a kommunikációra. Ilyen kongresszus volt például az 1909. évi berlini fogorvoskongresszus, az 1910. évi brüsszeli fényképészkongresszus, és az 1913. évi milánói alkoholizmus elleni világkongresszus. A budapesti nemzetközi orvoskongresszuson hangzottak el először eszperantó nyelvű referátumok 1908-ban.⁴⁸ Már a huszadik század elején is villámgyorsan terjedt a nyelv világszerte. Mexikóban kérelmezték az iskolákban való előadását, Rio de Janeioban vizsgázhattak a nyelvből a tanulmányaikat befejezők, Marylandben hivatalosan oktatták a nyelvet az iskolákban, tanították a prágai kereskedelmi iskolában, csakhogy néhányat kiemeljünk a sok intézmény közül, akik a hídnyelv támogatása mellett döntöttek. Egyes párizsi áruházak, színházak,

---

⁴⁵ GERGELY 1999: 58

⁴⁶ http://www.sk-szeged.hu/statikus_html/esperanto/szeged.html (2011.03.05.)

⁴⁷ http://www.sk-szeged.hu/statikus_html/esperanto/gyujtemeny.html (2011.03.05.)

⁴⁸ SZERDAHELYI 1977: 218-221

hangversenyek árkedvezményt nyújtottak a nyelv használóinak és több vállalat is eszperantóul bonyolította a levelezéseit.⁴⁹

Az eszperantó az iskolai tantervekben is sikereket ért el. 32 országban 600 általános iskolában tanítják. A felsőfokú oktatásban Brazíliában, Kínában, Franciaországban, Olaszországban, Lengyelországban, Spanyolországban és az Egyesült Államokban kapott helyet. Olaszországban a választható nyelvek közül az eszperantó áll a negyedik helyen. Magyarországon egy budaörsi általános iskolában kísérleteztek a nyelv tanításával, és kimutatták, hogy azok a tanulók, akik elsőként az eszperantót tanulták meg, a második nyelvbe fele annyi energiát kell befektetniük. Itthon eszperantó nyelvből érettségit is lehet tenni,⁵⁰ és 1966-2009-ig eszperantó nyelv és irodalom B szak működött az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsész tudományi karán Bárczi Géza kezdeményezésére. C szakként indult az A és B szakok mellett. Vezetője haláláig dr. Szerdahelyi István volt, majd őt Varga-Haszonits Zsuzsa és Koutny Ilona együttesen követte. A tény, hogy dr. Szerdahelyi Istvánt 1983-ban docenssé nevezték ki, növelte a szak tekintélyét. 1972-ben levelező képzés is indult, míg a nappali tagozaton külföldiek is tanulhattak. Az 1986-os jubileumi találkozóra több mint száz eszperantó diplomás gyűlt össze. Szerdahelyi professzor halála után megszűnt a magyarok posztgraduális képzése, és az eszperantó szak B szakká vált.⁵¹ 2009-ben sajnálatos módon megszűnt a tanszéken az eszperantó szak.

Ezt némiképp kárpótolja, hogy 2010 szeptemberében a Szegedi Tudományegyetem andragógia szakán eszperantó specializáció indult 22 hallgatóval. A képzés keretein belül a hallgatók elsajátítják az eszperantó nyelvet, melyből az év végén középfokú nyelvvizsgát tesznek, megismerkednek annak kultúrájával, szervezeteivel és személyesen is találkozhatnak a szakma képviselőivel is. Az eszperantó mozgalmat is gazdagítják a félévente megrendezett eszperantó délután megszervezésével, ahol az ország különböző területeiről (de főleg Szeged térségéből) érkező eszperantisták találkozhatnak egymással és megoszthatják a tapasztalataikat. Az első ilyen rendezvény 2010 novemberében került megrendezésre a Felnőttképzési Intézetben Eszperantó Teadélután néven. A meghívott előadók elmesélték az eszperantóhoz fűződő

---

⁴⁹ SZILASI PÁZMÁNY 1911: 7-8

⁵⁰Ternyák Henriette: Az eszperantó mint élő nyelv és lingua franca. www.esperanto.hu/egyeb/ternyak-tanulmany.rtf 12.o. (2011.02.20.)

⁵¹VARGA-HASZONTIS 1997: 4

élményeiket, tapasztalataikat, és hogy hogyan kerültek kapcsolatba a nyelvvel. Az előadás után fényképvetítéssel, eszperantó dalok éneklésével és kötetlen beszélgetéssel ütötték el az időt a résztvevők. A nagy sikerre való tekintettel 2011 márciusában a Közművelődési Konferencia keretein belül ismét sor került az eszperantó délutánra. A program Szilvási László, a Kulturális Eszperantó Szövetség elnökének előadásával kezdődött, majd a résztvevők bemutatkozásával és ismerkedésével folytatódott. Az állófogadás után eszperantó játékok és idegenvezetés várta a város különböző pontjain a résztvevőket, végül bográcsozással zárult a rendezvény.

Az eszperantó Európában, azon belül is Kelet-Európában a legnépszerűbb, de az utóbbi időben megnőtt az Európán kívüli eszperantisták száma elsősorban Vietnamban, Indiában, Brazíliában, Japánban és Kínában. Léteznek már eszperantó családok is, ahol a házastársak különböző országból származnak és közös nyelvük az eszperantó. Gyermekük általában az eszperantót is megtanulják anyanyelvüként a szülők nyelvén kívül, kiváltképp, ha azok nem tanulták meg egymás nyelvét. Akad olyan család is, ahol a két szülő azonos anyanyelvű, de a család nyelve mégis az eszperantó, hogy a gyerekek könnyebben elsajátítsák, és ezáltal előnyt élvezzenek a további idegen nyelvek tanulásánál. Azonban az eszperantónak nem kitűzött célja, hogy minél több embernek az anyanyelve legyen, mert inkább a nemzetközi kapcsolatok kialakítására és ápolására irányul.⁵²

Az eszperantó nyelvű honlapoknak, kiadványoknak, rádióknak köszönhetően, ma már autodidakta módon is fejleszthetjük a nyelvtudásunkat és a felgyorsult kommunikáció segítségével nem csak írásban, hanem szóban is érintkezhetünk külföldi eszperantistákkal (például skype-on, msn-en). Hasznos honlapok például a www.edukado.net, ahol többek között hírekhez, feladatokhoz juthatunk, könyveket, tanfolyamokat, levelezőpartnereket kereshetünk. Jelenleg 106 országból, 1800 eszperantistából válogathatunk. A lernu.net részletesen elmagyarázza a nyelvtani szabályokat, tájékozódhatunk az eszperantóról, feladatlapokat lehet kitölteni és kijavítani, kapcsolatba léphetünk más felhasználókkal, tanfolyamokat kereshetünk és hanganyagokat is letölthetünk. A honlap elérhető a legtöbb nagy nyelven, így ugyanazon ismeretet különböző nyelveken is megtekinthetünk. A lengyel és a kínai rádióban eszperantó műsorokat is sugároznak, melyeknek anyagai az interneten

olvashatóak.⁵³ A www.eklaboru.com-on eszperantó nyelvű munkáltatók és munkavállalók léphetnek kapcsolatba egymással, feltöltve az aktuális munkát vagy az önéletrajzukat. A 91 regisztrált munkakereső 57 felkínált munka közül válogathat például Franciaországban, Guatemalában, vagy Kínában.

A reklámok és márkák is felfigyeltek az eszperantó nyelv szép csengésére és termékeik nevét a nyelvből kölcsönözték. Például a *Mirinda* nevű üdítő, az *Espero* nevű koreai autómárka, a magyarországi *Amo* szappan és a *Libero* pelenkamárka.⁵⁴ Az 1930-as évektől kezdve több film is kölcsön vette a nemzetközi nyelvet. Többek között Chaplin 1940-es *A diktátor* című játékfilmjében német helyett eszperantó feliratokat használt, valamint a 2010-es *Superman/Batman: Apocalypse* című filmben eszperantóval kevert beszéddel helyettesítették a kriptoni nyelvet.⁵⁵

5.2 Eszperantó szervezetek, egyesületek,

MESZ: Magyarországi Eszperantó Szövetség

A MESZ 1960-ban alakult, az első magyarországi eszperantó szervezet utódjaként, tömörítve minden szakmai eszperantó testületet. A MESZ képviseli a magyar eszperantistákat az UEA-ban is.

MIESZ: Magyar Ifjúsági Eszperantó Szövetség

A MIESZ több mint 700 harminc év alatti taggal rendelkezik. A fiatalok érdekeit képviseli, informálja őket a külföldi és magyar eszperantista rendezvényekről, csoportcseréket bonyolítanak le és tartják a kapcsolatot a külföldi társszervezetekkel. Legutóbb két olasz eszperantista teljes ellátással részt vehetett az IJS-n és cserébe a MIESZ is elküldheti két tagját a 2011-es olasz eszperantó találkozóra, az IJF-ra. A szervezet legjelentősebb rendezvényei a JER és az IJS. A JER az Ifjúsági Eszperantó Találkozó rövidítése. Ez egy három napos találkozó, általában tavasszal kerül megrendezésre. Többnyire magyarok vesznek rajta részt, így az is részt vehet a

---

⁵² TERNYÁK Henriette: Az eszperantó mint élő nyelv és lingua franca. www.esperanto.hu/egyeb/ternyak-tanulmany.rtf 8-9.o. (2011.02.20.)

⁵³ GADOS 2005: 181-187

⁵⁴ DOBRZYŃSKI 2008: 170

⁵⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Esperanto_language_films (2011.03.24.)

programokon, aki még nem beszéli jól a nemzetközi nyelvet. A találkozó lehetőséget biztosít, hogy régi résztvevők viszontlássák egymást, és hogy az újak is megismerkedjenek az eszperantó élettel.⁵⁶ Ezzel szemben az IJS egy egy hetes nyári rendezvény 100-150 fő részvételével, aminek általában a fele külföldről érkezik. Az IJS a Nemzetközi Ifjúsági Eszperantó Fesztivál rövidítése. A rendezvény elősegíti a nemzetközi kapcsolatok kiépítését és a külföldiek számára Magyarország megismerését. A leggyakoribb programok: nyelvtanfolyamok, sportnap, bál, kirándulások az adott városban és a régió nevezetességeihez, strandolás.⁵⁷

KEA: Kulturális Eszperantó Szövetség

A KEA-t elkötelezett eszperantisták alapították 1991-ben, és hozták létre a Budapesti Eszperantó Házat, ahol a fent említett szervezetek működnek. Többek között kiadványokat szerkesztenek, tanfolyamokat szerveznek és honlapokat működtetnek.

Az Eszperantó Alapítvány bevételeiből többek között az alábbi projekteket támogatta:

Számítástechnikai eszközök vásárlása az Eszperantó Házba, és a ház felújítása, reklámanyagok készítése, terjesztése, weboldalak, internetes szolgáltatások működtetése, eszperantó betűkészlet kidolgozása, rendezvények szervezése és támogatása, kulturális értékek archiválása.⁵⁸

TEJO: Nemzetközi Ifjúsági Eszperantó Szövetség

A TEJO 1938-ban jött létre és a különböző kultúrákból érkező fiatalok közötti békét, megértést és toleranciát kívánja elősegíteni az eszperantó segítségével. A fiatalok nyelvek és kultúrák területén felmerült problémáival foglalkozik. Központja Hollandiában van, 40 szekció és 80 ország tevékenységét hangolja össze. Együttműködik az Európai Ifjúsági Fórummal, az ENSZ-szel, és az UNESCO-val.⁵⁹ „A TEJO a nemzetközi kommunikációt találkozókon, ismeretterjesztő programok segítségével, valamint az eszperantó nemzetközi nyelv használatával népszerűsíti. A szervezet támogatja és óvja a kulturális és nyelvi sokszínűséget, védi a nyelvi

---

⁵⁶ <http://www.eszperanto-ifjusag.hu/2011/03/jer-2011.html> (2011.03.24.)

⁵⁷ <http://www.ijs.hu/Az-IJS-rol/Mi-az-az-IJS> (2011.03.24.)

⁵⁸ SZILVÁSI 2004: 204-206

⁵⁹ http://www.tejo.org/info/pri_tejo.php?lingvo=hu (2011.03.11.)

kisebbségek emberi jogait, és a szabad kommunikációt a nemzetközi kapcsolatfelvétel könnyű elérhetőségével.”⁶⁰

UEA: Eszperantó Világszövetség

Az UEA 1908-ban alakult, abból a célból, hogy terjessze az eszperantó használatát, könnyítse a nemzetközi kommunikációt és kapcsolatot az emberek között és növelje a szolidaritást a tagjai között. Tagjai egyéni tagokból és országos szövetségekből állnak. Székhelye Hollandiában, Rotterdamban van. tevékenységét elnökség irányítja. Az UEA-hoz ifjúsági szövetség is tartozik, a TEJO, melynek tagjai 30 év alatti eszperantisták. Sajátos intézménye a *Pasporta Servo*, melyet részletesebben a következő fejezetben fogok taglalni.⁶¹

SAT: Eszperantó munkásmozgalom

1905-ben kezdtek el megalakulni az első munkás eszperantista csoportok, majd szövetségek is, melynek az első világháború véget vetett, de 1919-ben megkezdték az újrászerveződést. Eugeno Lanti fogalmazta meg az irányzat elveit, melyek alapján megalakult a *Sennacieca Asocio Tutmonda* (SAT), azaz a Nemzetlenségi Világszövetség. A SAT-nak csak egyéni tagjai vannak, évente tart kongresszust. Rossz fényt vetett az eszperantizmusra és rontotta a népszerűségét, hogy Lanti egy kiadványban úgy fogalmazott, hogy a SAT küzd a nemzeti nyelvek, kultúrák, szokások, hagyományok ellen és csak az eszperantót ismeri el. Ez a felfogás nem jellemzi az eszperantót és a SAT tagjai sem fogadták el. A fasiszmusnak az eszperantó szervezetek közül elsősorban a munkás eszperantó szervezetek és a SAT estek áldozatul.⁶²

5.3 A Pasporta Servo

A Pasporta Servo (magyarul Útlevekszolgálat) eredetileg egy könyvecske volt ezernél is több eszperantista címével, akik vendégszeretetüknek köszönhetően néhány

---

⁶⁰ <http://www.tejo.org/info/index.php?lingvo=hu> (2011.03.11.)

⁶¹ GADOS 1996: 116-117

⁶² GADOS 1996: 120-121

napra hajlandóak vendégül látni átutazóban lévő külföldi eszperantistákat, akik az adott országot kívánják megismerni. A vendéglátók nem várnak el fizetséget, a vendéglátás egyetlen feltétele, hogy az utazó beszéljen eszperantóul, hiszen a vendéglátó a szállásért cserébe megismerkedhet egy másik nemzet tagjával, megoszthatják élményeiket, tapasztalataikat, nemzeti szokásaikat erősítve a mozgalmat és a külföldi eszperantó kapcsolatokat. Elősegíti az eszperantisták közti kapcsolatfelvételt, a bizalmat, biztosítja a nyelvgyakorlást és ezáltal a nyelv fennmaradását is. A szolgáltatás ma már online is elérhető, melyre én is regisztráltam, hogy elmélyítsem a kapcsolatomat a nyelvvel. A tapasztalatok alapján sajnos sokan csak passzívan vesznek részt a programban, azaz nem fogadnak vendéget, csak utazni szeretnének. A regisztrált tagok megadhatnak információkat a lakóhelyükről, illetve arról hogy hány vendéget mennyi időre hajlandóak befogadni és milyen kritériumai vannak a vendéglátásnak (például meg lehet szabni hogy csak hétvégeként jöhetnek és csak nemdohányzó vendégek). A webes felület ma 2000 taggal büszkélkedhet, míg a könyv 1450 címet tartalmaz. A szolgáltatást a TEJO működteti és a könyv nyomtatását azok eladásából fedezi. Az internetes használat természetesen ingyenes.⁶³ A könyv először 1974-ben jelent meg 40 címmel a francia Jeanne-Marie Cash munkája nyomán. Előzménye az 1966-os *Programo Pasporto*.⁶⁴ Eszperantista körökben számtalan történetet hallani, hogy egyesek a szolgáltatás segítségével egész Európát bejárták úgy, hogy a szállásért sehol sem kellett fizetniük. Útjuk során a szállásadók programokat szerveztek nekik, megmutatták a várost ahol éltek, vagy vacsorát főztek. Volt ahol feltétlen bizalommal egy üres lakást biztosítottak az utazó részére. Mindkét fél gazdagodik egy új ismeretséggel, esetleg barátsággal, melynek következtében az eszperantó ismét bizonyította hasznosságát és használhatóságát. Negatív tapasztalat nem jellemző a Pasporta Servo-ra.

5.4 Vélemények az eszperantóról

---

⁶³ <http://www.eszperanto.hu/pasporta-servo.htm> (2011.03.16.)

⁶⁴ http://hu.wikipedia.org/wiki/Pasporta_Servo (2011.03.16.)

Az átlagember nagyon szkeptikusan áll hozzá az eszperantóhoz, mert úgy gondolja, angolul mindenki tud, ezért felesleges megtanulni még egy nyelvet azért, hogy kommunikálni tudjunk. Azt gondolják, hogy az angolt nem fogja tudni helyettesíteni, és energiapazarlás, mert nincs olyan nemzet, aki a nyelv mögött állna. Helyette tanulhatnának inkább egy másik, nemzeti nyelvet. Viszont, ha egy gyermek az eszperantót tanulja meg első idegen nyelvként, utána rövidebb idő alatt és kisebb energia befektetéssel tudna más idegen nyelveket megtanulni. Gyakran azt az ellenérvet hozzák fel az eszperantó ellen, hogy mesterséges, tehát nem élő. A szkeptikusok azzal nem számolnak, hogy több millióan beszélnek az eszperantót világszerte és egyes nyelveket az anyaországukban sem beszélnek ennyien és bizonyára megfeledeztek, arról a tízezer magyar szóról, amely a nyelvújítási mozgalomnak köszönhetően jött létre, tehát mesterségesnek tekinthető, de ennek ellenére ma már elképzelhetetlen lenne nélkülük a választékos magyar beszéd.

Sokan hisznek abban a téveszmében, hogy az eszperantó ki akarja szorítani a nemzeti nyelveket és szüksége van egy nemzetre, amely elhatározná, hogy saját nemzeti nyelve helyett az eszperantót használja és az utódainak is az eszperantó lesz az anyanyelve. Aki így gondolja, téved, hisz az eszperantó egy békés, egyenlőségre törekvő nyelv, amelynek nincs arra irányuló törekvése, hogy bármely nyelv felett átvegye a hatalmat, csupán csak a második nyelv szerepét szeretné elfoglalni, hogy a különböző nemzetek jobban megértsék egymást és nagyobb erőfeszítés nélkül tudjanak kommunikálni.⁶⁵

5.5 A nyelv előnyei

Az eszperantó nyelv egyszerű nyelvtanának köszönhetően gyorsan megtanulható. Felnőttek számára 25-40 lecke szükséges az elsajátításához, gyerekeknek heti két órában egy év alatt megtanulható, így a tanulásával időt és pénzt spórolhatunk, és ezeket egy más hasznos tevékenységre, vagy ismeret elsajátítására fordíthatjuk. A gyengébb nyelvérzéssel megáldott tanulóknak hidat jelenthet például az angol vagy a

---

⁶⁵ GADOS 1996:114

német nyelv megtanulásához.⁶⁶ Az eszperantót tanuló gyermekek könnyebben megtudják tanulni a főnév, melléknév, határozószó fogalmát, és ezt anyanyelvének gyakorlása közben is hasznosítani tudják. A képzőknek köszönhetően a szóképzés során számos gondolkodási műveletet elvégeznek, megtanulják felismerni a szemantikai kapcsolatokat. Fejleszti a megfigyelést, összehasonlítást, elemzést, következtetést, származtatást. Ezek a sikerélmények meghozhatják a tanulók kedvét a további nyelvek megtanulásához. Az eszperantó a sokszínűség nyelve, hiszen nem csak egy országban beszélik, hanem a világ minden táján, és a Pasporta Servo segítségével kapcsolatba lehet lépni külföldi eszperantistákkal, és be lehet utazni a világot egyetlen nyelv ismeretével. Ez a legigazságosabb nyelv, mivel egyetlen ország sem áll a háttérben, minden nemzet ugyanakkora eséllyel tudja megtanulni.⁶⁷

Saját tanulmányaimnak köszönhetően döbbsentem rá, hogy az eszperantó nyelv nemzetközi szavainak köszönhetően segíti más idegen nyelvek megtanulását, illetve a már meglévő nyelvek továbbfejlesztését. Miközben az eszperantó szókincsemet bővítettem, ráakadtam olyan szavakra, melyekkel az angolban gyakran találkozom, de a jelentésük mégsem rögzült. Így egy nyelv tanulásával más ismereteimet is kiegészíthettem. Claude Piron az „Eszperantó: Milyen perspektívák egy évszázad után” című tanulmányában dicsőíti az eszperantó hajlékonyságát, mely egyetlen jelentést 5-6 féleképpen is ki tud fejezni, a szavak és képzők különböző kombinációjával, ezáltal nagy szabadságot ad a költők kezébe.⁶⁸

Az eszperantó nem csak egy nyelv, hanem mozgalom is, melynek segítségével új ismeretségekre, élményekre lehet szert tenni. 2004 óta Magyarországon elfogadják az eszperantó nyelvvizsgát, ami a diploma feltétele és az egyetemi felvételin is többletpontokhoz lehet jutni általa. Továbbá hozzájárul a világ nyelvi és kulturális sokszínűségének megőrzéséhez, kiszélesíti a kölcsönös nemzetközi megértést, diszkriminációmentes, átjárást biztosít a kulturális és kereskedelmi nemzetek között, visszaszorítja a nagyobb nyelvek egyeduralmát, végül, de nem utolsón sorban rávilágít az anyanyelv fontosságára is.⁶⁹

---

⁶⁶ GADOS 1996: 95

⁶⁷ GADOS 2005: 178-179

⁶⁸ Claude Piron: Eszperantó: Milyenek a perspektívák egy évszázad után?
<http://claudepiron.free.fr/articlesenhongrois/perspektivak.htm> (2011.02.15.)

⁶⁹ GADOS 2005: 144

Befejezés

Rövid áttekintésünk során láthatjuk, hogy az eszperantó nyelv az élet számtalan területére kiterjed, sok ember élete elképzelhetetlen lenne nélküle, hiszen a munkájuk, családjuk a nyelvhez köti őket. Az évente megrendezésre kerülő egész világot átölelő találkozók és kongresszusok alapot biztosítanak a nyelv további fejlődésének, a lehetőségek megtárgyalásához, és a további kapcsolatok kialakításához. Nem egy konstans nyelvről van szó, amelyet több mint száz évvel ezelőtt kitaláltak és azóta ugyanabban a formájában megtalálható, hanem a tudomány és technika fejlődésével, a szókincs bővülésével folyamatosan fejlődik. Hiszen Zamenhof bölcsen lehetővé tette ezt a fejlődést a képzők segítségével, és azzal, hogy a nemzetközi szavakat egyszerűen eszperantó szóképletéhez lehet formálni. Használói nem hagyják magára a nyelvet, időt és energiát áldoznak a terjesztésére, oktatására, népszerűsítésére. Ennek köszönhetően a fiatalabb generációkban is elültetik a nyelv szeretetét és biztosítják, hogy mindig legyen valaki, aki foglalkozik az életben tartásával. Annak ellenére, hogy nincs Eszperantóország, Zamenhof akarata teljesült és az egész világ a nyelv otthonává vált. Nem tették kötelezővé minden országban és nem lett világnyelv, de atyja így is büszke lehet „gyermeke” által bejárt útra, az életkorra, amit megélt és az általa elért eredményekre.

Az eszperantó nem próbál harcolni az angol kiszorításáért, békében szeretne megélni mellette, ahogy Zamenhofot is a béke vezérelte. A nyelv egész pályafutása során láthatjuk a békéért vívott harcát, amikor a háború alatt segítette a levelezést azok között, akik nem tudtak kapcsolatba lépni egymással, vagy amikor létrehozták a braziliai eszperantó árvaházat az utcagyerekek megsegítésére. A homaranismo eszme is erre a békére való törekvésre irányul, és annak ellenére, hogy a fogalmat nem kapcsolják össze az eszperantóval, az eszme áthatja a nyelv légkörét, hiszen egy feltalálótól származnak. Remélem azok, akik eddig úgy tekintettek az eszperantóra, mint haszontalan nyelvre, szakdolgozatom elolvasása után átértékelik eddigi véleményüket és felismerik a benne rejlő lehetőségeket. Számomra eddig csak pozitívumokkal szolgált az eszperantó, hiszen amellett, hogy megismerkedtem egy szépen csengő nyelvvel, a MIESZ jóvoltából április végén részt vehetek az olaszországi eszperantó ifjúsági találkozón, az IJF-n, ahol reményeim szerint újabb eszperantó tapasztalatokkal gazdagodhatok.

Esperanta resumo

Mi decidis skribi pri la Esperanto lingvo en mia faklaboraĵo, ĉar mi pensis, ke ĝi estis tre interesa kaj facila lingvo, kion ĉiu devus koni. Ĝi havas multajn eblojn, sed ĝi ricevas malmultan atenton. Mi komencis lerni Esperanton en septembro kaj kompare al hispana, kion mi ankaŭ lernas, Esperanto stas pli facila, komprenebla, kaj lernebla. Unu monato poste mi komencis lerni la lingvo, mi povis skribi kompleksajn leterojn por esperantista amiko, kiu vivas alian parton de la mondo. Esperanto faras komunikadon pli facila, tial mi volas montri per mia faklaboraĵo, ke ĝi estas tre utila.

Sur la unuan paĝon mi elektis la poemon „Fino de septembro” de Aleksandro Petófi, en la tradukado de Kolomano Kalocsay, ĉar ĝi sonas, kiel la originala. Oni, kiu neniam lernis Esperanton, povas rekoni la hungaran poemon pri ĝia sonoro. Post la poemo unue mi skribas ĝenerale pri la lingvo, kaj pri similaj iniciatoj. En la dua ĉapitro mi skribas pri la vivo kaj la laboreco de Zamenhof, la propagiĝo de la lingvo, la kongreso en Bulonjo-sur-Marco kaj la esperanta literaturo. En la tria ĉapitro mi konigas la gramatikon de la lingvo, poste mi skribas pri Esperanto en la mondo, abunde en Brazilo, Germanio kaj Hungario. En la kvina ĉapitro mi demonstras la rezultojn, asociojn, avantaĝojn de la lingvo kaj la Pasporta Servo.

Mi esperas post legado de mia faklaboraĵo oni rekonos la utilon de la lingvo, kaj oni ŝanĝos la negativajn opiniojn. Mi ŝatus atentigas la legantojn pri la avantaĝoj de Esperanto.

Felhasznált irodalom

1. BÁRCZI Géza (1987): A nemzetközi nyelvről. Bp: Magyar Eszperantó Szövetség
2. CLAUDE Piron: Eszperantó: Milyen perspektívák egy évszázad után?
<http://claudepiron.free.fr/articlesenhongrois/perspektivak.htm> (2011.02.15.)
3. CSISZÁR Ada: Kalocsay Kálmán, a műfordító. <http://www.esperanto-sat.info/article907.html> (2011.02.15.)
4. DEME László (1990): Nyelveink jövője és jövőnk nyelve. Bp: Magyar Eszperantó Szövetség
5. DOBRZYŃSKI, Roman (2008): ZAMENHOF-UTCA. Bp: Magyar Eszperantó Szövetség
6. GADOS László (1996): Az egyesülő Európában társalogjunk vagy dadogjunk?
Bp: Hexaco GNH Kft.
7. GADOS László (2005): A sokféleség közös nyelve. Zalaegerszeg: Humán Európa Szövetség
8. GECSÓ Tamás (2003): Természetes nyelvek - Mesterséges nyelvek. Bp: Tinta
9. GERGELY Mihály (1999) (szerk): Anyanyelv, világnyelv-Bábel? Bp: Hét Krajcár
10. SZERDAHELYI István (1977): Bábeltől a világnyelvig. Bp: Gondolat
11. SZILASI PÁZMÁNY Zoltán (1911): Az eszperantó, mesterséges világnyelv.
Pozsony: Angermayer Károly Könyvnyomtató Intézete
12. SZILVÁSI László (2004): Eszperantó – Nemzetközi nyelv. Bp: Kulturális Eszperantó Szövetség
13. TERNYÁK Henriette: Az eszperantó mint élő nyelv és lingua franca.
www.esperanto.hu/egyeb/ternyak-tanulmany.rtf (2011.02.20.)
14. TÓTFALUSI István (1976): Bábel örökében. Bp: Móra

15. ULRICH Matthias (2010): Eszperantó – az egyház új latinja? Bp: Magyar Eszperantó Szövetség
16. VARGA-HASZONTIS Zsuzsa (1997) (szerk.): Európa nyelvi képe – Az eszperantó helyzete Európában. Bp: Waldberg Bt.
17. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Esperanto_language_films (2011.03.24.)
18. http://en.wikipedia.org/wiki/Louis-Christophe_Zaleski-Zamenhof (2011.03.05.)
19. <http://esperanto-urbo.de/page.php?pid=80600001> (2011.03.08.)
20. http://hu.wikipedia.org/wiki/Dél-Dunántúli_Regionális_Eszperantó_Alapítvány (2011.03.11.)
21. http://hu.wikipedia.org/wiki/Pasporta_Servo (2011.03.16.)
22. <http://www.eszperanto.hu/pasporta-servo.htm> (2011.03.16.)
23. <http://www.eszperanto-ifjusag.hu/2011/03/jer-2011.html> (2011.03.24.)
24. <http://www.ijs.hu/Az-IJS-rol/Mi-az-az-IJS> (2011.03.24.)
25. <http://www.liberafolio.org/2010/granda-fajro-en-bona-espero> (2010.10.07.)
26. http://www.oik.hu/eszperanto/gyujtemeny_hun.htm (2011.03.24.)
27. http://www.mommo.hu/media/PEN_Club1921_Oktober_5 (2011.03.07.)
28. http://www.nyak.hu/doc/statisztika.asp?strId=_281 (2011.02.20.)
29. http://www.sk-szeged.hu/statikus_html/esperanto/szeged.html (2011.03.05.)
30. http://www.sk-szeged.hu/statikus_html/esperanto/gyujtemeny.html (2011.03.05.)
31. http://www.tejo.org/info/pri_tejo.php?lingvo=hu (2011.03.11.)
32. <http://www.tejo.org/info/index.php?lingvo=hu> (2011.03.11.)